

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 68

ГРУДЕНЬ • DEZEMBER 2016 • Nr. 23 (2955)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

20 листопада у Ватикані урочисто завершився позачерговий Ювілейний Рік Милосердя. Відтак Папа Римський Франциск закрити Святі Двері в Соборі Святого Петра. Протягом Року Милосердя пройшло крізь них більше 20 мільйонів людей. Їх знову буде відкрито в 2025 році. За ініціативою папи Франциска уперше Святий Рік відзначали не лише у Ватикані, але й у дієцезіях по всьому світі.

Ювілейні роки оголошується Ватиканом раз на 25 років. Попередній Святий Рік був оголошений Іваном Павлом II в 2000-му, наступний повинен був відбутися 2025-го. Проте, папа Франциск прийняв рішення про проведення позачергового Ювілейного Року. Він розпочався 8 грудня 2015-го та був названий Роком Милосердя. Напередодні Папа видав спеціальну буллу, в якій пояснив, чому пішов на такий крок. Ювілейний рік дає можливість всім віруючим-католикам примиритися з Богом, отримати відпущення гріхів, які не підлягають відпущенню в інший період, зокрема, гріх абортів, і повернутися в лоно Церкви.

▼ Продовження на 3 стор.

ХГ

СВЯТІ МИКОЛАЇ УКРАЇНИ

Святий Миколай жив 17 століть тому, робив людям добро, робив його природньо, легко і без примусу. Робив добро, бо любив Бога, який навчив його любити людей. Він чітко розумів, що: «Любов ніколи не перестає, хоча і пророцтва припиняться, і мови замовкнуть, і знання скасується» (1 послання до коринтян 13.14).

Невідомий автор написав такі слова: *Без любові все ніщо. Обов'язок* без любові робить людину дратівливою. *Відповідальність* без любові робить людину безцеремонною. *Справедливість* без любові робить людину жорстокою. *Правда* без любові робить людину критиканом. *Виховання* без любові робить людину дволикою. *Розум* людини без любові робить людину хитрою. *Привітність* без любові робить людину лицемірною. *Компетентність* без любові робить людину непоступливою. *Влада* без любові робить людину насильником. *Честь* без любові робить людину зарозумілою. *Багатство* без любові робить людину жадібною. *Віра* без любові робить людину фанатиком.

Є тільки одна перетворююча сила – ЛЮБОВ. Як не дивно це казати, але зла сила, яка прийшла на нашу землю, збудила в українському народі перетворюючу силу, яка називається любов до Бога, до ближнього,

до Батьківщини. Десятки мільйонів українців перетворилися у св. Миколаїв.

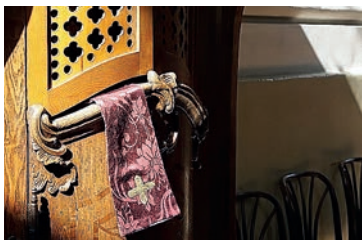
Сьогодні хочу згадати рівненську волонтерку Яну Зінкевич. Після ДТП вона у тяжкому стані потрапила до лікаря в Дніпровську лікарню, якого вона врятувала на передовій. Вони двоє створили медичний батальйон «Госпітальєри». Вона особисто врятувала з-під обстрілів близько 200 поранених, а їх батальйон більше 2 тисяч. Яну прооперували, вона виграла битву за життя і цей «св. Миколай» знову став до строю.

Сьогодні свято Св. Миколая, свято правдивого християнина, правдивої людини. Ви знаєте, Він живий і чує нас на суші і на воді, на фронті і в тилу, в полоні і в тюрмі, в церкві і вдома. Чує і готовий допомогти. Амінь.

Проповідь о. Романа Лірки на свято Миколая, 19.12.2015 р. Б., Франкфурт-на-Майні

ВСІ СВЯЩЕНИКИ МОЖУТЬ ВІДПУСКАТИ ГРІХ АБОРТУ

Папа наголосив, що сповідь знову повинна віднайти своє центральне місце у християнському житті. «Тому потрібні священники, які присвячують своє життя служінню єднання, аби усі мали можливість досвідчити силу пробачення, що ви-

Святіший Отець уділив владу всім священникам уділяти розрешення особам, які скоїли гріх абортів. Тобто Папа продовжив свій дозвіл, що діяв протягом Року Милосердя. Раніше цим правом були наділені тільки єпископи і спеціальні сповідники. Він повідомив про це у Апостольському листі «Misericordia et misera» з нагоди завершення Ювілею.

зволяє, позаяк жодній особі, якщо вона щиро шкодує про скоєне, не забороняється приступити до любові Отця, що чекає її повернення. (...) Отже, щоби не існувало жодної перешкоди між проханням про поєднання та Божим пробаченням, уділяю від цього моменту усім священникам міццю сили їхнього служіння

влади відпускати гріх абортів особам, які його учинили», – йдеться у документі.

Папа пригадав також, що уділив такий дозвіл 1 вересня 2015 року на обмежений термін з нагоди Року Милосердя: «Дія дозволу, що був уділений на час Ювілею, продовжується незалежно від будь-яких інших протилежних

розпоряджень. (...) Хочу зробити особливий наголос: аборт – це важкий гріх, оскільки обриває невинне життя. Однак, із такою ж силою можу і мушу ствердити, що немає жодного гріха, якого не могло б огорнути і знищити Боже Милосердя, якщо віднайде сокрушене серце, що просить про поєднання з Отцем. (...)

Нехай, отже, кожен священник стане провідником, укріпленням та потіхою, супроводжуючи камяника на цій дорозі особливого поєднання».

Аборт, згідно з вченням Католицької Церкви, вважається настільки важким гріхом, що передбачає автоматичне відлучення від причасті тих, хто скоїв його. Папа Франциск з самого свого обрання на Святий Престол намагається зробити Церкву більш відкритою і зрозумілою людям.

(«CREDO», Бі-Бі-Сі)

ХТ

ДАЄШ ХАБАРА – ТИ КОРУПЦІОНЕР

У тому суспільстві, де люди готові давати хабарі, будьте певні, обов'язково знайдуться і ті, хто готовий їх брати. Таку думку висловив патріарх Святослав у програмі «Відкрита Церква».

«Дуже часто, коли ми чуємо про корупціонерів, то одразу думаємо про чиновників, про тих, які перебувають на високих посадах, зловживають своїм становищем і беруть хабарі. Насправді корумпованим є все наше суспільство. Важко знайти якусь сферу нашого суспільного життя, де б не було корупції. Корупціонерами є не тільки ті, хто бере хабарі, а й ті, хто, аби знайти дорогу найменшого спротиву, дає хабарі.»

Блаженніший Святослав процитував вірш українського класика «Всякому городу нрав

і права», де є такі слова: *Хто не помаже, той дуже скрипить*. «Правда є такою, що в боротьбі з корупцією кожному з нас потрібно насамперед поглянути на свою поведінку. Мені видалися цікавими слова одного чоловіка, який сказав: *Мені важко жити, бо я не даю хабарів*. Якщо б ми справді відважилися іти важкою вузькою тернистою дорогою і сказали собі: я не беру і не даю хабарів... Саме такою особистою позицією кожного українця з допомогою Господа Бога все-таки можна поставити дуже серйозний спротив коруп-

ції», – підкреслив Патріарх.

«Консолідація громадських організацій, Церков, всього українського суспільства, наша нульова толерантність до будь-якого зла, зокрема до зла корупції, наша готовність співпрацювати з усіма, хто є нашими однодумцями, є елементами надії, що все-таки з корупцією можна боротися. Об'єднавшись, ми можемо побороти міф про те, що корупція є нездоланна.»

Предстоятель розповів, що УГКЦ має багато різних пропозицій, як можна бо-

ротися з корупцією. «Наша Церква має окрему душпастирську програму боротьби з корупцією. Одним зі способів є т.зв. декларації чесності. Скажімо, у XIX столітті можна було побороти залежність цілих сіл від алкоголю за допомогою т.зв. книг тверезості. Наприклад, певна особа привселюдно декларувала, що вона відмовляється від вживання алкоголю. Ми відновили такі книги тверезості в сучасних душпастирських практиках... Щось подібне ми пропонуємо для студентів, викладачів, посадовців, коли пропонуємо заповняти декларації чесності. Знаю, що студент, який підпише таку декларацію, повинен вдвічі більше працювати і вчитися,

аби отримати добру оцінку, яку хтось може купити, давши хабара. Але коли такий студент медицини завтра стане лікарем, то, гадаю, більшість громадян України хотіли б лікуватися в такого лікаря, який не купляв оцінки, а працював на неї, навіть коли працював подвійно, йдучи проти течії, йдучи проти стереотипу відносин студент/викладач у своєму навчальному закладі.»

Патріарх Святослав переконує, що нам потрібно повірити в перемогу. «І тоді ця віра, яка є передусім вірою в Бога, вірою в те, що добро завжди перемагає зло, має бути нашим гаслом, з яким ми можемо і повинні боротися з корупцією.»

(ДІ УГКЦ)

ХТ

ОСОБЛИВИЙ ДЕНЬ

У цій багатій, але пісній вечері господиня представляє найголовніші плоди поля, городу і саду. Ніби дає звіт Новому рокові за своє багатство в минулому році.

У той час, коли господиня поралася біля печі, господар напоїв худобу, підстелив свіжою соломкою та дав їй свіжого пахучого сіна. Потім він поодкидав сніг від хати, розчистив стежки й уважно оглянув усе господарство. Все живе і мертве, що є в господарстві, повинно зустріти урочисту хвилину Святвечора на своєму місці. Ніщо не може бути в цей вечір поза домом, у чужих руках – позичене чи десь забуте.

Усі члени родини теж повинні бути вдома. «Боже сохрани, – кажуть люди, – десь заночувати в цю ніч, цілий рік блукатимеш по світу». Боронь, Боже, і сваритися в цей день! Навпаки, добре помиритися з ворогами,

Господиня пов'язалася хусткою, засукала рукава і заходилася готувати дванадцять святвечірніх страв: наставила узвар, варить горох, квасолу, смажить капусту, рибу, ліпить вареники, готує бараболу, гриби, кашу гречану з конопляним молоком, голубці з пшоном, коржі з маком та кутю з товченої пшениці. В усьому їй допомагають діти, а найбільше – старша дочка.

щоб у Новому році було мирно і в хаті, і поза хатою.

І так у турботах проходить день. Сьогодні не снідають і обходяться без обіду. Хіба дітям, що не можуть терпіти голоду, мати дозволить дещо з'їсти, та й то лише в обідній час. Коли вже сонце схилиться до заходу, починається готування домашнього вівтаря з найважливішого домашнього знаряддя і снопа жита – символа врожаю. Господар вносить сніп жита – «дідуха». Переступаючи поріг, він скидає шапку і вітається з господинею, ніби вперше входить до хати:

– Дай, Боже, здоров'я!

– Помагай Біг, – відповідає господиня, – а що несеш?

– Злато, щоб увесь рік

ми жили багато! – говорить господар, зупиняючись посеред хати. Тут він хреститься і, звертаючись до родини, віншує:

– Віншую вас із щастям, здоров'ям, з цим Святим Вечором, щоб ви в щасті і здоров'ї ці свята провели та других дочекались – від ста літ до ста літ, поки нам Пан Біг назначить вік!

Повіншувавши, господар підносить «дідуха» високо над столом і ставить на покутті під образами. Далі він перев'язує «дідуха» залізним ланцюгом і кладе біля нього ярмо, чепіги від плуга і хомут. Господиня добуває із скрині нову білу скатерку і все це накриває...

Олекса Воропай (1913–1989),

фрагмент книги «Звичаї нашого народу».

Про процес її написання

автор повідомив наступне. Ця книга написана вже тут, на чужині, але матеріали для неї я почав збирати в Україні з 1937 року і продовжував робити це до початку 1943-го. Перебуваючи з 1944 по 1948-й рік у Німеччині, я продовжував записи фольклорного матеріалу від людей, які разом зі мною перебували в таборах робітників зі Сходу і в таборах для переміщених осіб. Беручися за опис українських народних звичаїв, я ставив перед собою завдання створити суцільний образ народно-календарних звичаїв протягом цілого року. Вся моя праця розподілена за порами року, а саме: I частина – «Зима», II – «Весна», III – «Літо» і IV – «Осінь».

ЦЕ БУВ ЛІК НА РАНУ УКРАЇНИ

В інтерв'ю Радіо Ватикану патріарх Святослав відзначив, що Рік Божого Милосердя для нашої Церкви був надзвичайно потрібний і корисний. «З одного боку цей рік для України був роком великого болю, тому що Україна продовжує жити в стані війни. Ми знову мали велику кількість жертв, поранених, збільшується кількість переселенців. Спостерігаємо нову хвилю еміграції з України... Спостерігаємо також певне погіршення соціального стану. І в період болю і страждання Святішим Отцем було проголошено Ювілейний Рік Божого Милосердя. Це справді був великий лік на рану, яку носить сьогодні на своєму тілі Україна.»

Патріарх Святослав розповів, що на рівні Синоду Єпископів УГКЦ було створено оргкомітет, аби координувати різні події Року. «Наша Церква в Україні і всьому світі об'єдналася в переживанні Року Божого Милосердя. І символом українського способу почитання переживання Божого Милосердя була постать Пречистої Діви Марії, зокрема в її іконі "Милосердя двері".»

За словами Патріарха, цей Рік був роком особливого соціального служіння в Церкві. «З одного боку, ми готувалися до Синоду Єпископів нашої Церкви, на якому центральною темою була діяльність як служіння ближньому. На Синоді ми не тільки заслухали тему соціального служіння, створили

ПРОПОВІДЬ ПАПИ ФРАНЦИСКА (фрагмент)

Урочистість Господа Нашого Ісуса Христа Царя Всесвіту увінчує літургійний рік та поточний Святий Рік Милосердя. Євангеліє, у дійсності, представляє нам царську гідність Ісуса саме на вершині Його діла спасіння, і чинить це у несподіваний спосіб. «Христос Божий, вибраний, Цар» являється без могутності та слави: Він – на хресті, де більше схожий на переможеного, ніж на переможця. Його царственність є парадоксальною: Його трон є хрест, Його корона – з тернини, у Нього немає скіпетру, а у руки вкладено тростину, Він не носить розкішний одяг, Його позбавлено ризи; Він не має блискучих перстнів на пальцях, але руки, пробиті цвяхами; Він не має скарбів, а проданий за тридцять срібників. Воістину, Ісусове царство не від світу цього; але саме в ньому, як каже святий апостол Павло у другому читанні, знаходимо відкуплення й прощення. (...)

Насамперед, люд: Євангелія розповідає, що він «стояв і споглядав». Ніхто не сказав жодного слова, ніхто не наблизився. Це той самий люд, який у своїх потребах громадився навколо Ісуса, а тепер тримається на віддалі. Перед обставинами життя й нашими нездійсненими очікуваннями, також і ми можемо мати спокусу триматися здалеку від царственності Ісуса, не приймати до кінця згіршення Його смиренної смерті, що непокоїть наше «я», викликає незручності. Вважаємо за краще залишатися за вікном, стояти осторонь, аніж наблизитися й ставати ближніми. Але святий люд, що має Ісуса Царем, покликаний

ПАПА ЗАКРИВ СВЯТІ ДВЕРІ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

відповідні структури для координування такого служіння. Ми сказали, що служіння ближньому, діла милосердя ближньому мусить чинити кожен особисто, бо це є частиною живої віри. Під час підготовки до Синоду відбулося кілька цікавих подій. Зокрема, відбувся з'їзд організацій, спільнот, структур нашої Церкви, які займаються соціальним служінням. І вперше можна було побачити, як багато наша Церква робить...», – зазначив Глава Церкви.

«З іншого боку, продовжив він, ми мали гарний приклад – сам Святий Отець проголосив окрему папську акцію для допомоги постраждалим від війни в Україні під назвою "Папа для України"» (У результаті акції було зібрано понад 10 мільйонів євро. – Ред.).

Глава Церкви відзначив, що переживання Року Божого Милосердя в Україні по-особливому відчувається, зокрема, через духовний запит, який сьогодні отримують усі глави Церков на єднання Церков Володимирового Хрещення. Він розповів, що якраз у ці дні бере участь у пленарній асамблеї Папської ради у справах єдності між християнами, тема якої якраз і звучить «Єдність християн: якою є модель повного сопричастя?». «І поки що ми не маємо єдиної відповіді на питання щодо повного сопричастя. Ми є в постійному пошуку. Зміст нашого пошуку в Україні і на вселенському рівні, це пошук діяння Святого Духа, який є джерелом єдності. Саме ми з нутра живих християнських Церков і спільнот, які нахнені Святим Духом, можемо таку модель єднання зродити. Воно не прийде ззовні, не прийде від людини. Єднання є даром Божим. Але ми мусимо цей дар сприйняти, усвідомити і втілити в наше життя.»

За словами Предстоятеля «в майбутньому з'явиться ще багато інших ласк, які отримала наша Церква у цьому Році».

прямувати Його шляхом конкретної любові; кожен повинен щодня запитувати себе: «Чого від мене вимагає любов, куди вона мене веде? Яку відповідь даю Ісусові своїм життям?».

Бачимо також другу групу, яка складається з різних осіб: провідників народу, солдатів, розбійника. Всі вони висміюють Ісуса. Звертаються з однією і тією ж провокацією: «Спаси себе!». Ця спокуса ще гірша від спокуси людей. Вони спокушають Ісуса, як це чинив диявол на початку Євангелії, аби Він зрікся царювання по-Божому й вчинив згідно з логікою світу: зійди з хреста і знищ ворогів! Якщо Ти Бог – покажи Свою силу й верховенство! Ця спокуса є безпосереднім нападом на любов: «спаси себе самого»; не інших, а себе самого. Нехай переважить «я», з його силою, славою та успіхом. Це найжахливіша спокуса, перша й остання в Євангелії. Але перед обличчям цього нападу на Його спосіб буття, Ісус нічого не говорить, не реагує. Він не захищається, не намагається переконувати, не вихваляє Свою царськість.

Аби прийняти царськість Ісуса, ми покликані боротися з цією спокусою, зосередити погляд на Розп'ятому, аби ставати дедалі вірнішими. Натомість, скільки ж то разів також і ми шукали задовольняючих забезпечень, пропонує світом. Як часто ми були спокушувані зійти з хреста. Сила привабливості влади й успіху здавалася нам легкою та швидкою дорогою для поширення Євангелія, у поспіху забуваючи про те, як діє Боже царство. ▼ Продовження на 4 стор.

...ІМЕНІ АРХІМАНДРИТА КЛИМЕНТІЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Львівська міськрада присвоїла Музею народної архітектури і побуту ім'я архімандрита Климентія Шептицького. Головним аргументом була потреба повернути історичну справедливість: брати Андрей і Климентій Шептицькі були фундаторами майбутнього музею архітектури і побуту. У 1927 році митрополит Андрей і його брат отець Климентій заснували Свято-Іванівську Лавру Студійського уставу УГКЦ. Шептицькі за свої гроші придбали землю і будинок, але не почали будівництво нової церкви для потреб монастиря, а дослухалися до поради мистецтвознавців і у 1930 році перевезли до Львова з с. Кривки на Турківщині бойківську дерев'яну церкву з 1763 року. І цей храм став першим експонатом Музею народної архітектури і побуту. (Радіо Свобода)

УКУ В КИЄВІ

За адресою: вул. І. Мазепи, 10а Український католицький університет відкрив свій Київський центр. «Київський центр УКУ мав би бути скромним, але світлим майданчиком зустрічей людей доброї волі, які хочуть іншої України. Гостинність і вимогливість, тепло і критичність, поєднання творчості та етичної принципності – це мали б бути знаменники нової домівки УКУ в Києві», – вважає владика Борис (Гудзяк), президент УКУ, єпископ Паризької єпархії УГКЦ. Організатори хочуть познайомити усіх зацікавлених з подальшими планами розвитку університету, новими проектами та програмами, а також почути поради, як університет повинен краще виконувати свою місію: виховання провідників суспільства, професіоналів, для служіння в Україні та за її межами. (Прес-служба УКУ)

ПРЕМІЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ДЛЯ СВЯЩЕНИКА

Петро Порошенко підписав Указ про присудження премій Президента України для молодих вчених 2016 року. Серед талановитих науковців нагороджено священника Київської архієпархії УГКЦ Олега Шепетяка, доктора філософських наук, професора Київського університету ім. Бориса Грінченка та викладача Київської Трьохсвятительської духовної семінарії. Душпастирю присуджено премію за наукову роботу «Німецькомовна католицька думка другої половини ХХ століття». (Прес-служба Київської архієпархії)

РПЦ ПРО НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Російська Православна Церква ніколи не погодиться на незалежність Української Церкви від Московського Патріархату, заявив патріарх Московський Кірілл на урочистому акті в храмі Христа Спасителя з нагоди свого 70-річчя. «Наша Церква ніколи не залишить в біді своїх побратимів в Україні і не відмовиться від них. Ми ніколи не погодимося на зміну священних канонічних кордонів нашої Церкви, бо Київ – це духовна колиця святої Русі, як Мцхета для Грузії або Косово для Сербії». («РІСУ»)

НОВИЙ САРКОФАГ В ЧОРНОБИЛІ

Над четвертим реактором Чорнобильської атомної електростанції встановили захисну арку. Новий саркофаг має 108 метрів у висоту, 257 метрів у довжину, 162 метри у ширину й важить 36 тисяч тонн. Його установка зайняла 40 годин. Як сказав президент П. Порошенко, це найбільша рухома конструкція у світі. Термін її експлуатації – 100 років. Більш як 40 країн світу зробили внески у Чорнобильський фонд, надавши майже 7 мільярдів доларів на реалізацію проекту. Міністр екології О. Семерак заявив, що насування арки – лише перший крок для перетворення Чорнобильської станції на безпечний об'єкт. Зокрема, важливий етап – вилучення палива із реактора з подальшим захороненням – розпочнеться 2018 року. Семерак заявив також, що встановлення арочної конструкції символізує завершення 30-річної боротьби з наслідками катастрофи на Чорнобильській АЕС. (Бі-Бі-Сі)

ДОПОМОГА ВІД УКРАЇНЦІВ ФРАНЦІЇ

Українку Діану Дольс, яка мешкає у Франції і активно підтримує українських вояків та допомагає медзакладам, нагородили під час візиту до Дніпра медаллю за внесок та розбудову регіону. «Життя у Франції не заважає колишній мешканці Синельникового допомагати лікарням Дніпропетровщини медичним обладнанням, інструментами та меблями. На рахунок волонтерки Діани Дольс – 11 вантажівок з гуманітаркою на понад сто тисяч євро», – пише видання Дніпроград. Діана Дольс є керівником «Асоціації медичної та благодійної допомоги Франція-Україна» та співпрацює з Дніпропетровською ОДА. Завдяки спільній роботі, закордонну гуманітарку отримали 11 лікарень Дніпропетровщини. Незабаром таку допомогу отримають ще 6 медзакладів області. (VIDIA)

ПАПА ЗАКРИВ СВЯТІ ДВЕРІ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Поточний Рік Милосердя заохотив нас відкрити головне, повернутися до суттєвого. Цей час милосердя закликає нас споглядати на справжнє обличчя нашого Царя, яке сяє у Воскресінні, наново відкривати молоде й прекрасне обличчя Церкви, що ясніє тоді, коли є гостинним, вільним, вірним, убогим в засобах та багатим у любові, місійним. Милосердя, провадячи нас до серця Євангелія, закликає нас відмовитися від звичок та звичаїв, які можуть бути перешкодою служінню Божому царству, шуканню свого орієнтиру лише у постійній та смиренній царськості Ісуса, а не в пристосованості непевного панування.

В Євангелії з'являється ще один персонаж, найближчий до Ісуса, – розбійник, що просить Його,

кажучи: «Ісусе, згадай про мене, коли ввійдеш у своє царство». Ця особа, просто споглядаючи на Ісуса, увірнула в Його царство. Не замкнулася у собі, але зі своїми помилками, своїми гріхами і нещастями звернулася до Ісуса. Він просив, аби про нього згадали, і зазнав Божого милосердя: «Сьогодні будеш зі мною в раю». Як тільки ми даємо Йому можливість, Бог відразу згадує про нас. Він готовий повністю й назавжди усунути гріх, бо Його пам'ять не записує скоєне зло і постійно не бере до уваги зазнані кривди, як це робить наша пам'ять. Бог не пам'ятає гріха, але пам'ятає про нас, про кожного з нас, Своїх улюблених дітей. Вірять, що завжди можливо розпочати все наново, підвестися...

Просімо також і ми дар цієї відкритої та живої пам'яті. Просімо благодаті ніколи не зачиняти двері примирення й прощення, але вміти переступити через зло та непорозуміння, відкриваючи всі

можливі шляхи надії. Як Бог вірить в нас, так само й ми покликані будити надію та давати можливості ближнім. Бо якщо навіть і зачиняються Святі Двері, завжди залишаються навстіж відчиненими істинні двері милосердя, якими є Христове Серце. Із пробитого боку Воскреслого до кінця віків випливають милосердя, утішення та надія.

Численні паломники пройшли через Святі Двері, і, незважаючи на інформаційний гамір, відчули смак великої Господньої доброти. Дякуємо за це і пам'ятаймо, що ми були огорнені милосердям, щоб зодягнутися у почуття милосердя, щоб самим також ставати засобами милосердя. І далі спільно прямуймо цим нашим шляхом. Нехай нас супроводжує Пресвята Богородиця, Яка бажає всіх зібрати під Своїм покровом.

Радіо Ватикан,
ДІ УГКЦ, «Помічник»

Думи мої...

Сьогодні мені поставили запитання про найбільші зміни чи досягнення в країні за 3 роки після Майдану. Хороше запитання. Отже, який мій власний топ-5 досягнень? Реформи в цей список включати не будемо: вони занадто повільні та обмежені, а головне – їх поки що не можна вважати незворотними. Ось мій власний список.

1. Найголовніше – в країні з'явилося громадянське суспільство. Цього не було до Майдану, коли громадянська активність була прерогативою небагатьох. Сьогодні ситуація інша, це справа мільйонів, і це запорука незворотності змін.
2. У країні з'явилася армія. Не можна вважати незалежною країною без армії. Армія сильна, зла, здатна зупинити агресора. Армія, створена фактично з нічого силами добровольців, волонтерів, призовників та офіцерів.

3. Російсько-українська війна ознаменувала остаточний розрив з імперією. Нарешті ми маємо свій власний шлях, не прив'язаний до їхнього. А значить, ми розпрощалися зі статусом пост-колонії.
4. Україна з'явилася на мапі світу. Досі вона начебто була, а начебто ні. Якесь дивне створіння, незрозуміле світові, відпала частина Росії, «неочікувана нація», за висловом Ендрю Вілсона. Тепер зрозуміло, що це окрема велика країна з власним баченням світу.
5. Угода про асоціацію з ЄС. Не думайте, що це так просто. Це контракт, який ми підписали і тепер мусимо виконувати, хочеться чи ні. А наші зобов'язання за цим контрактом – це реформи. Ми зриваємо терміни, але вони з нас те все витиснуть, бо ретельно ставляться до контрактів. Все йде надто повільно, але у правильному напрямку. Бо ж активна меншість визначає напрямок, а пасивна більшість визначає темп.

Валерій Пекар, з Фейсбуку

СИСТЕМА ЩЕ НЕ ЗЛАМАНА

(розмова з Мирославом Мариновичем)

► У чому і кому ви розчарувались після Майдану, чи вважаєте, що ми йдемо «рівно»?

М. Маринович: Розумієте, тоді я внутрішньо протистояв проти того, що ми заспокоюємося, зробивши щось символічне, а змінювати ментальність не збираємося.

► Символічне – це знесення радянських пам'ятників?

М. Маринович: Гротескне завжди привертає увагу медіа. Але якщо попорпатися у мізках всіх тих радикалів, побачите звичайні радянські стереотипи – «захоплення твердою рукою». У більшовиків були такі ж методи. Я підтримую декомунізацію, я за те, щоб зняти пам'ятники, змінити назви. Просто не хочу, щоб тим все і закінчилося.

► Зараз дуже часто закликають до нових майданів, буквально через будь-який привід: е-декларування, тарифи і т.д. Країна в хиткій ситуації, чи є загроза?

М. Маринович: Загроза є, але я все-таки хочу вірити у природну інтуїцію українців. А по-друге, вірю, що Майдан – воля Святого Духа, а не людини. От написав Мустафа Найем у фейсбуці «приходьте на Майдан», і люди вийшли. Ну хай тепер напише... І

нічого не буде. Розумієте, це не тому, що Найем написав.

► Зараз запроваджується судова реформа, цікаво почути вашу думку, як правозахисника, щодо її впровадження?

М. Маринович: Ми рухаємося правильно, у тому сенсі, що крок за кроком відщипуємо у чинній системі, еліті, істеблішменту її блага, привілеї і стан. Звичайно, я б хотів, щоб реформи проводили у стилі Бальцеревича. Одночасна велика реформа – весь

народ пищить від жаху, а потім зникає і живе нормальним життям.

► Вважаєте, це можливо в Україні, адже всі почнуть одразу кричати?

М. Маринович: Абсолютно! Цього нам Бог не дав... А дав навпаки – система ніби є, вона весь час відновлюється під впливом Заходу. Ніколи б Україна не прийняла е-декларування, якби не тиск Європи, я їм страшенно за це вдячний. Що ми ще зробимо з тим декларуванням, я не

знаю. Але крок правильний. Питання у тому, чи дадуть великі кількісні зміни «крок за кроком» якісний злам. Чи настане момент, коли система буде настільки неспроможна керувати державою і бачити свої блага в тому, що усвідомить, що є інший безпечніший шлях так само заробляти блага.

► Але як з цим бути, адже щоб довести щось до кінця, потрібен контроль, а коли влада, чи уряд починає більше контро-

◀ Советський монумент солдатам кінної армії С. Будьонного над автодорогою «Львів-Київ» у Буському районі. Пам'ятник зруйнований «мисливцями» за кольоровим металом. С-на Павла Паламарчука

лювати, люди бояться, що контроль стане занадто сильним.

М. Маринович: Люди не дурні. В нас є багато популістів, які хапаються за будь-яку нагоду себе показати. Але це справа інтуїції. Люди відчувають, коли ми рухаємося в правильному напрямку, а коли ні. Думаю, що народ не зруйнує те добре, що зараз робиться, що не переможуть соціалістичні настрої. Наприклад, після оприлюднення е-деклараций декотрі почали говорити, що треба відібрати гроші в чиновників. Це називається експропріація експропріаторів, так робили більшовики. Хіба маємо ми повторювати цю помилку? Ні! Я не хочу в них забирати ті гроші. Не хочу частину життя дізнаватись, де вони їх взяли.

► Продовження на 5 стор.

СИСТЕМА ЩЕ НЕ ЗЛАМАНА

▼ Продовження.
Початок на 4 стор.

Я на це не маю часу. Я тільки хочу, щоб ті гроші не лежали в нього у панчосі. У час війни жінки знімали сережки і клали на тацю. Ми маємо зробити так, щоб ці гроші працювали на державу. Я б на місці Порошенка запропонував укласти новий суспіль-

ний договір – тому, хто захоче віддати гроші під спеціальну позику – буде амністія, хто не захоче – будемо дізнаватися, звідки вони їх взяли і судити. Це як «внутрішній транш» від наших скоробогатків, замість траншу з ЄС. Ну жили ми 25 років за законами олігархічно-кримінального ладу, ну далі не йде. Давайте змінимо правила гри і станемо успішними, інакше нас розтерзають більшовиць-

кі настрої. Я б тоді їх вважав рятівниками держави.

► Вважаєте, таке дійсно може відбутись?

М. Маринович: Я не бачу сили, яка може їм це переконливо роз'яснити.

► Можливо, якщо реформа судоустрою таки пройде успішно?

М. Маринович: Може так. Може під страхом. Страх тут важливий елемент. В добрих умовах вони не зміняться.

► В одному з інтерв'ю у 2011 році ви казали, що ми стоїмо на порозі великих змін... Ви наче знали...

М. Маринович: Я вам і зараз таке можу сказати. Я, насправді, вірив, що другий Майдан буде останнім, після якого все піде вперед. Зараз я бачу, що ні. Адже таку величезну махіну, як Україна змінити важко. Величезне авто ви не можете повернути так, як «запорожець». Я вірю,

що будуть ще піднесення, тільки прошу Бога, щоб вони не були насильницькими. Ми мали два успішні Майдани (що ми з ними зробили, це вже інше питання). Але вони були успішні, бо це було правим ділом. Як буде насильство – забудьте про підтримку Святого Духа.

Тереза Лашук, «Лівий Берег», текст скорочено, озглавлення від «ХГ»

ХГ

НЕ ШКОДУЮ, ЩО НЕ «ВІДМАЗАВСЯ»

«Всьо. Офіційно перейшов у цивільне життя. 444 дні в армії. Число неточне – плюс-мінус 1 день. Але красиве», – написав у соціальній мережі Роман Вінтонів, якого більше знають за гумористичним образом Майкла Щура. Відомий український актор, журналіст, сценарист після демобілізації запустив нову програму, створив кілька «гострих» роликів і занурився в шоу-бізнес. Та все ж дні, які він віддав армії, навряд чи колись забуде.

► Я глобально змінив своє ставлення до армії. У позитивний бік. Думав, що все значно гірше. Це стосується як забезпечення, так і військової підготовки. Мені пощастило потрапити в хорошу роту, до хорошого командира. Я не впевнений, що так щастить усім. Та люди, з якими я пліч-о-пліч служив, дійсно змінили уявлення

про військо. Побільше б таких, як вони.

Ще однією незвичною рисою цієї війни є її «медійність», яскравим представником якої є Роман. Майкл Щур практично вів у соцмережі «пряму трансляцію» зі своєї служби в армії. Ось Роман стоїть перед дверима військкомату, ось йому видали нову форму, ось він уже

лежить з гвинтівкою. Запитую, як до цього ставилось керівництво.

► З гумором. В одному з постів я навіть написав, що його перевірено заступником командира роти з виховної роботи. Якщо сказати чесно, то спочатку реагували на мене досить обережно. Та цензури не було. Іноді делікатно просили почитати,

що я написав, але жодних спроб виправити не було, навіть коли писав негативні речі. Що стосується медійності, то більшість бійців мене взагалі не впізнавали, нічого не знали про мої програми. Звісно, були такі, кого трохи здивувала моя присутність, вони фотографувалися.

Роман ділиться, що фізично було важко, та допомагала цікавість.

► Насамперед це цікавість до своїх можливостей. Спочатку було важко прокидатись о пів на п'яту і йти пішки 16 кілометрів. Потім це вже стало нормою. Я дійсно став значно витривалішим і сильнішим. На початку служби я навряд чи міг би пробігти з 20-кілограмовим наплечником 7 кілометрів за 55 хвилин.

Найбільшим своїм досяг-

ненням за час служби Роман вважає перше місце в особистому заліку у змаганнях снайперських груп Збройних Сил України.

► Я ж лише минулого року вперше побачив снайперську гвинтівку зблизка. А серед учасників були представники різних бригад Збройних Сил, Нацгвардії, спецпризначення... Було дійсно несподівано. Висновок один – програма, за якою нас готували, справді працює. Головне тепер – не втратити набуті навички. Щось мені підказує, що вони ще можуть знадобитися.

Актор зізнається: армія його змінила. Став обережнішим, а ще – значно дорослішим. Дорослішим на багато років.

Анастасія Олехнович, «Народна армія»

ХГ

ВІРНІ ГОСПОДЕВІ НЕ БОЯТЬСЯ СМЕРТІ

Як зауважив Святіший Отець, Боже слово захоочує «серйозно замислитися» про кінець життя. І хоч нам «не подобається думати про ці речі», але такою є правда: «кожен з нас матиме свій кінець». І коли хтось з нас відійде, мине час, «і майже ніхто про нас не згадуватиме».

Папа розповів, що має щоденник, в якому записує, коли хтось помирає, кожного дня бачучи роковини відходу та звертаючи увагу на плин часу. І це, за його словами, спонукає замислитися про те, що ми залишимо, яким буде «слід» нашого життя. Як розповідає Книга Одкровення, кожного з нас чекає суд.

«І корисно замислитися над тим, яким буде той день, коли стану перед Ісусом? Коли Він запитуватиме мене про таланти, які мені дав, і про те, що я з ними зробив; коли запитає мене про те, яким було мое серце, коли до нього впало зерно: як битий

«Вірність Господеві не розчарує», і навіть в годину смерті та суду, якщо будемо вірними, то не боїтимемося. На цьому наголосив папа Франциск, коментуючи під час Служби Божої читання з Книги Одкровення та уривок з Євангелії від Луки, в якому Ісус перестерігає учнів, «щоб не дали себе звести».

08 липня 2015 р., Київ. Родичі військових, які загинули в АТО.
С-на: Maks Levin

шлях, як терня... Згадаймо притчі про Боже царство. Чи я прийняв Боже слово з відкритим серцем? Чи дбав про його зростання?»

Зауваживши, що кожен з нас стане на суді перед Ісусом, Папа пригадає слова

з Євангелії від Луки: «Не дай-те себе звести». Цим обманом, від якого перестерігає Христос, є «відчуженість», зосередженість на «поверховних речах», живучи так, ніби смерті не існує. Тож коли прийде Господь, зна-

йде мене в очікуванні чи серед відволікаючих життєвих речей?

«Пригадую, що коли я був малим та ходив на катехизм, нас навчали про чотири останні речі: смерть, суд, пекло і вічну славу. Після суду

існують ці дві можливості. Дехто запитував: Чи це для того, щоб нас налякати? Ні, це істина! Бо якщо не дбатимеш про серце, про те, щоб Господь був у тобі й житимеш, завжди віддаляючись від Бога, то може виникнути небезпека: навіки віддалитися від Господа. І це жахливо!»

Але, звертаючись до слів, записаних в тій же Книзі Одкровення: «Будь вірним до кінця, – говорить Господь, – і я дам тобі вінець життя», – Папа захопив не боятися тієї хвилини суду, пам'ятаючи про те, що «вірність Господеві не розчарує». «Якщо кожен з нас буде вірним Господеві, коли прийде смерть, ми скажемо разом зі святим Франциском: «Приходь, сестро смерте». Вона нас не лякатиме. Й коли буде день суду, ми глянемо на Господа зі словами: Так, Господи, маю чимало гріхів, але я намагався бути вірним Тобі. І Господь буде з нами добрим.»

Радіо Ватикан

НЕВІДОМІ ЛИСТИ КЛИМЕНТІЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Він розповів, що нещодавно у монастирі св. Теодора Студита «Студіон» у Кастель-Гандольфо вдалось віднайти листи блаженного Климентія Шептицького до родини, на-

писані у період з 1881 до 1945 р. Більшість з них – до брата Станислава Шептицького. «Поблизу Риму є монастир св. Теодора Студита «Студіон», він був куплений патрі-

17 листопада, у день відзначення 147 річниці від дня народження Климентія Шептицького, у Львові презентували віднайдені листи блаженного Климентія до родини. Їх планують видати українською мовою та проілюструвати понад сотнею світлин, багато з яких публікуватимуться вперше. Про це повідомив настоятель Свято-Іванівської лаври студійського уставу УГКЦ, о. Юстин Бойко.

архом Йосифом Сліпим за кошти митрополита Андрея Шептицького для монахів-студитів, які емігрували після війни за кордон. Відтак, в архівах монастиря збереглися копії всіх листів блаженного Клементія Шептицького до свого брата Станислава. Вони унікальні тим, що охоплюють період життя Климентія Шептицького ще перед вступом до монастиря і закінчуються періодом, коли його мали забрати на Сибір.

Слід пам'ятати, що завжди у тіні великих дій славного Митрополита, стояла постать

його рідного брата Климентія Шептицького. Листи демонструють, що однією з причин того, що Климентій Шептицький вступив до монастиря студитів, – підмога митрополиту Андрею. Климентій надзвичайно любив свого брата. З листувань також видно наскільки величною була та передвоєнна українська еліта роду Шептицьких», – зазначає о. Бойко.

Він також розповів, що з тексту листів можна довідатись і про маловідомі факти з життя родини Шептицьких та взаємини між братами, дітьми Яна та Софії Шептиць-

ких. Окрім цього, у листах Климентій Шептицький детально описує своєму братові останні роки життя їх батьків. З них також можна довідатись про причини вступу у чернече життя автора та перебування в монастирі на Балканах.

Архимандрит Климентій Шептицький залишив у листах до родини також цінну, часто не відому широкому загалу інформацію про Греко-Католицьку Церкву, події з життя митрополита Андрея Шептицького, його смерть та арешт єпископату.

«РІСУ»

ХТ

ЯК КРЕМЛЬ ПОЧАВ І ПРОГРАВ ЧЕТВЕРТУ СВІТОВУ ВІЙНУ

Визначення «керована демократія» щодо Росії було актуальним 10–15 років тому. Зараз всі її ознаки зберігаються, але на ділі це вже повноцінна диктатура. Основний інструмент забезпечення авторитаризму – це війна. На мій погляд, ця війна програна. Я не впадаю в крайнощі, але на це вказують стратегічні поразки, яких зазнав режим. Обидві ставки режиму – і на етнічне російське населення як на військову силу, і на те, що вдасться змусити НАТО кинути союзників, провалилися.

Мені дуже подобається мем «четверта світова війна», який використовує російська пропаганда. Мовляв, ми воюємо не з якоюсь там Україною, а з англосаксонським світом на території України. Крім того, цей термін має на увазі, що вже була третя світова війна, яку програли, а тому потребують реваншу.

Для того, щоб зрозуміти, що відбувається зараз з російським режимом, потрібно розповісти старий анекдот про советського працівника, який постійно тягав із заводу запчастини і намагався зібрати що-небудь корисне

для дому: холодильник або телевизор. Але що б він не робив, завжди виходив автомат Калашникова.

Так і з Росією. Попередників у нинішньої держави, що знаходиться на цій території, було кілька: Золота орда (точніше, улус Джучі), Московське князівство, російська імперія, Советський Союз. Всі вони характеризувалися такими рисами як абсолютне підпорядкування особистості державі, азійський спосіб виробництва, відношення до населення країни як до мешканців окупованої території незалежно від етнічної приналежності влади і, нарешті, війна як спосіб об'єднання народу. Монгольська імперія була ідеальним інструментом для війни і без неї не могла існувати. Режим Сталіна був таким же інструментом. Здавалося, нова Росія далека від цієї необхідності постійної війни, але згодом виявилось, що нічого не змінилось.

Сталін розумів, що СРСР не може існувати без війни. Не тому, що західні держави його завоюють, а тому що сам факт наявності альтернативи вже представляв загрозу для режиму. Так само і путінська клептократія розуміла, що наявність поряд країн, які обрали європейський шлях розвитку, створює такий привабливий приклад для росіян, що режим втратить владу. Саме тому війна почалася в Грузії,

а потім в Україні. Саме тому Путін так відреагував на бязку спробу українського президента Віктора Януковича підписати угоду про асоціацію з ЄС. Навіть цей незначний крок був сприйнятий режимом як загроза.

Четверта світова війна була проголошена в 2014 році в трьох документах: промова Путіна на Федеральних зборах 18 березня, яка настільки явно була калькою з гітлерівської Судетської промови, що путінський пропагандист Нігойн Сергій Гагікович навіть назвав Путіна «хорошим Гітлером». У ній були концепції розділеного народу, «руссава міра» і вперше прозвучав термін «націонал-зрадники». Це не російський термін: у нас завжди говорили «вороги народу». Наступний важливий виступ в квітні перед народом – план «Новоросія», ідея захоплення 12 українських областей і заява-маячня про расову перевагу. І, нарешті, третя промова, на яку традиційно звертають менше уваги – промова на Валдаї – була переписана з двох гітлерівських листів Чемберлену, на які Гітлер вже не отримав відповіді.

Отже, які були цілі цієї війни? Подолання головної геополітичної катастрофи ХХ століття (в уяві Путіна, це розвал СРСР-Ред.), збирання «споконовічних російських земель» і перерозподіл територій – розв'язання

РФ рук в колишньому СРСР, а то й в усій Східній Європі. Інструменти, які хотіла використовувати ця економічно відстала бензоколонка, були озвучені: етнічні росіяни, які повинні були піднятися на створення «руссава міра». На допомогу їм були повинні прийти спочатку «зелені чоловічки», а потім і регулярна армія.

Відносно Заходу план був простий: ядерний шантаж. І він тривав безперервно протягом кількох років. Планувалося, що «зелені чоловічки» входять, а коли Захід збирається захистити своїх членів, Москва заявляє: «Ми використаємо ядерну зброю», і Захід з жаху відступає.

Такий був план четвертої світової війни. Минуло три з половиною роки, і можна підвести її підсумки. На мій погляд, Росія зазнала глобальної поразки – в першу чергу не військової, а геополітичної, хоча і у військовому плані українська армія показала, що готова відповісти так, що втрати від повномасштабного наступу будуть неприйнятні. Ті втрати, яких зазнала російська армія зараз – найсекретніша інформація

в РФ, за спроби її розголотити садять.

Але головний програш – метафізичний. Повністю програна була ставка на етнічне російське населення. Більшість громадян Росії та етнічних росіян в Україні залишилися вірними їй та її європейському шляху розвитку.

Ставка на ядерний шантаж теж провалилася. Дискусія в НАТО була непростю, але липневий саміт альянсу в Варшаві дав відповідь на питання Путіна: «Ви готові померти за Нарву?». І відповідь була дана не тільки на словах, а й на ділі: вперше сили НАТО були розміщені в країнах Балтії на постійній основі. «Чи готові ви, пане Путін, вмирати за Нарву?» Путін вмирати за Нарву, зрозуміло, не хоче. Не для того він акумулював \$ 200 млрд, щоб перетворитися на ядерний попіл. Отже, обидві ставки – і на етнічне російське населення як на військову силу, і на те, що вдасться змусити Захід відступити від своїх зобов'язань перед союзниками, провалилися, і в Москві це розуміють.

▼ Продовження на 7 стор.

ЯК КРЕМЛЬ ПОЧАВ І ПРОГРАВ ЧЕТВЕРТУ СВІТОВУ ВІЙНУ

▼ **Продовження.**
Початок на 6 стор.

В останні місяці виборчої кампанії в Вашингтон відправлялися хвилі фактичних посланців Кремля, але нібито незалежних експертів. Якщо говорити в термінах «гібридної війни», то вони

їздили обговорювати те, що можна назвати гібридною капітуляцією. Незважаючи на те, що росіяни виступали за Трампа, вони вважали, що переможе Гіллари Клінтон, і домовлялися з її людьми. Екс-посол США в Росії Майкл Макфол, впевнений у перемозі Гіллари Клінтон, найближчим соратником якої він є, в інтерв'ю 8 листопада не тільки описав пропозицію російської сто-

рони, але і дав позитивну відповідь на той варіант гібридної капітуляції, який Москва пропонувала: «Ми підемо з Донбасу, але Крим наш, в крайньому випадку – готові багато років говорити з Україною про його повернення».

Якщо говорити про тенденції розвитку, то зовнішньополітична поразка – завжди дуже важкий період для диктатур. До демонтажу ординської матриці ще да-

леко, а от до зміни бренду – зовсім ні. Основне питання: чи вдасться зібрати замість автомата Калашникова щось нове і більш позитивне після цієї зміни бренду.

Те, чи є у РФ шанс на демонтаж ординської матриці, залежить від України. Саме вона грає зараз вирішальну роль. В першу чергу Україна, а не Захід, завдала Росії поразки в четвертій світовій. І тепер багато що залежить

від того, чи вдасться Україні домогтися успіху за західним зразком і подати приклад альтернативного шляху розвитку.

За матеріалами виступу російського політолога Андрія Пюнтковського на конференції Центру досліджень Росії «Російська державність: стабільна нестабільність», переклад українською О. Б. Підлісецького

ХТ

ВЕЛИКІ ТАЄМНИЦІ УПЦ МП

Митрополит Олександр (Драбинко) розповідає про закулісся Церкви Московського патріархату в Україні. Рік тому мільйони віруючих вразила надзвичайна новина: мільярдер та народний депутат, екс-регіонал Вадим Новинський і його охорона здійснили напад на єпископа Української Православної Церкви МП Олександра Драбинка. Випадковою цю сутичку назвати важко, адже її учасники – неформальні виразники інтересів двох умовних груп у церковному середовищі, що мають протилежні погляди на роль Церкви та її призначення. Якщо зазирнути у Вікіпедію, то Олександра Драбинка тут називають «одним із лідерів проукраїнського крила УПЦ МП». Мільярдера Новинського сам митрополит Драбинко називає «обер-прокурором» проросійського крила Церкви.

► **Чому депутат-олігарх Вадим Новинський підняв руку на митрополита, та ще й своєї ж Церкви?**

Митрополит Олександр: Це трапилося у моєму рідному місті Корці, що на Рівненщині. 23 червня ми вшановуємо місцеву чудотворну ікону Божої Матері «Споручницю грішних». Після Божественної літургії мала місце трапеза. По її завершенні я вийшов за територію монастиря. Тут мене і окликнув Вадим Владиславович Новинський, який у вельми грубій формі запропонував «поговорити». Я відповів, що прямую до батьківської оселі, де мене чекають родичі. Вадимові Владиславовичу це не сподобалося і він, використовуючи ненормативну лексику, почав кричати мені в спину брудну лайку. Не бажаючи конфлікту, я йшов своєю дорогою. Зрештою, Вадим Владиславович наздогнав мене, кілька разів штовхнув, і, продовжуючи нецензурно лягати, запропонував піти з ним за ріг монастиря, де, мовляв, у нього буде можливість, цитую, «набити» мені «морду»... Як іронічно висловилася з цього приводу моя шкільна вчителька Тетяна Іванівна: «Треба ж так! У своєму дворі чужий собака покусав!».

► **Чому ж олігарх із Опозиційного блоку, який лише кілька років тому переїхав до України з Росії, так розперзався?**

Митрополит Олександр: Думаю, тут є два можливих пояснення. По-перше, хоча й не можу цього категорично стверджувати, але мені здалося, що Вадим Владиславович був нетверезим. По-друге, у нас з ним суттєво різняться уявлення про май-

бутне Української Церкви. Вадим Новинський – бізнесмен, політик, і, врешті-решт, світська людина, погляди якої на Церкву часом виявляються також цілком світськими. Я – священник, який виховувався в побожній родині, виріс при монастирі, маю достатньо непогану духовну освіту й впродовж 16 років проходив становлення як особистість і священнослужитель біля ніг мого Гамаліла – Блаженнішого Митрополита Володимира (1935–2014). Моя позиція – це відновлення церковної єдності на базі канонічної автокефалії Української Церкви, про яку говориться з 1990-х років і необхідність якої задекларував Харківський Архирейський Собор. Вадим Новинський в Україні й українському церковному просторі – людина нова. Природно, що він недостатньо обізнаний у новітній церковній історії України, а отже, не розуміється до кінця і у процесах, які сьогодні відбуваються. Однак необізнаність не дає жодного права ігнорувати сталі історичні тенденції. Вадим Владиславович – ідейний прихильник збереження існуючого канонічного підпорядкування УПЦ МП. «Ти розколюєш Церкву!» – кричав він мені навздогін біля стін Корецького монастиря.

► **А ви не розколюєте?**

Митрополит Олександр: Важко зрозуміти, що саме тут малося на увазі. Але, думаю, так або інакше, це пов'язано з моєю позицією, що підґрунтям майбутньої церковної єдності може бути лише вдосконалення існуючого статусу УПЦ. Утім, автокефалія – а тим паче її бажання – це не розкол, а нормативна у православ'ї форма церков-

ного буття.

Звісно, комусь у Росії може бути боляче і навіть образливо чути, що православні українці відтепер хочуть будувати своє церковне життя самостійно, тобто на основі канонічної незалежності. Але церковна Росія, і Вадим Владиславович мають усвідомити неминучість процесу церковного унезалежнення України. Не можна жити так, ніби нічого не сталося, коли третина православних громад України перебуває поза канонічним та єхаристійним спілкуванням з рештою православного світу. Розкол триває вже 27 років. Змінилися покоління. Безліч молодих людей, які сьогодні є членами Київського Патріархату або УАПЦ прийшли до православної віри саме в лоні цих структур. І якщо єдиним способом улікування нинішнього ненормального стану розділення є канонічна автокефалія, то нехай буде автокефалія.

Ми всі – вільні люди. І ніхто не має права змушувати нас змінювати юрисдикції. А отже, якщо в Україні з Божою поміччю стане канонічна автокефальна Православна Церква, то це не означає, що всі православні християни зобов'язані до неї автоматично ввійти. Має відбутися юрисдикційне самовизначення. Хтось захоче зберегти свій нинішній зв'язок з Московським Патріархатом. А хтось – залучитися до Помісної Православної Церкви в Україні. Звісно, за таких умов, в Україні, принаймні деякий період, не буде існувати єдиної церковної структури. Однак ми отримаємо щось набагато важливіше. А саме – можливість єхаристійного спілку-

С-на: zn.ua

вання, можливість, зрештою, об'єднатися довкола Єдиної Христової Чаші.

► **Чому Новинський взагалі може вважати, що він має право так поводитися? Яку саме роль він відіграє у Церкві, якщо почуватися вищим за митрополита?**

Митрополит Олександр: Наскільки мені відомо, сьогодні в Україні є двох відомих політиків, які, на думку експертів, любіють в Україні російські інтереси. Це Віктор Медведчук та Вадим Новинський. Слово «лобіст» має негативний відтінок. Однак, Вадим Новинський – ідейна особистість, особистість, яка любіє імперські інтереси Росії, бо певна, що саме російська імперія, врешті-решт, спасе світ.

► **Чи впливає Новинський на формування церковного курсу сучасної УПЦ?**

Митрополит Олександр: Достеменно відомо, що впливав, точніше, намагався впливати за часів колишнього президента. Тоді він виконував певні доручення Віктора Януковича. Щодо сьогодні? Вадим Новинський, це головний меценат УПЦ. І як такий він має колосальний вплив на УПЦ. Прикметно, що саме завдяки спонсорській допомозі Новинського існує низка інформаційних проектів, які дискредитують ідею автокефалії УПЦ та церковних діячів, які її обстоюють.

Однак вплив Вадима Новинського має парадоксальний характер. З одного боку, він відстоює адміністративну єдність з церковною Москвою. А з іншого – робить це так незграбно, що його дії

часто мають неочікувані ним наслідки. Я би навіть сказав, що ніхто сьогодні так багато не зробив для майбутньої автокефалії УПЦ, як це невільно робить сам Вадим Владиславович.

► **А чи є серед вірних УПЦ бізнесмени, які свідомо відстоюють ідею автокефалії?**

Митрополит Олександр: УПЦ – велика структура. Тому серед її вірних, включно з бізнесменами, напевно, є й прихильники автокефального статусу. Однак це люди у своїй більшості помірковані. І ніхто з них не бажає штучно форсувати події. Все розвивається природно. В Україні росте молоде, свідоме своєї національної ідентичності покоління. І для цього покоління зв'язок із Росією – разом зі зв'язком церковним – це архаїзми. Ми рухаємося повільно, але певно. З іншого боку, шкода, що у прихильників канонічної автокефалії в УПЦ немає своїх електронних або паперових видань. Все, що робиться сьогодні – робиться на ентузіазмі.

► **Вплив яких ще великих спонсорів відчувався в УПЦ останніми роками, і як би ви охарактеризували духовний і політичний аспекти цього впливу?**

Митрополит Олександр: У синодальний період у Російській Церкві була така посада: обер-прокурор Священного Синоду. Це була світська особа, представник російського імператора в Священному Синоді. І саме ця світська особа від імені імператора фактично керувала Церквою...

▼ **Продовження на 8 стор.**

ВЕЛИКИ ТАЄМНИЦІ УПЦ МП

▼ **Продовження.**
Початок на 7 стор.

У наш час нібито немає православних імператорів. Але, на жаль, можновладців, охочих у «ручному режимі» керувати Церквою не бракує.

«А я й не думав, що так легко керувати Церквою», – пригадуються мені слова бізнесмена, ім'я якого ми вже сьогодні згадували.

► **Чи може УПЦ, чи будь-яка інша велика Церква в Україні, існувати**

без спонсорів-олігархів?

Митрополит Олександр: Діяльність Церкви дійсно потребує допомоги меценатів, адже Церква завжди жила милостинею. Але, як свідчить історія, будь-який «головний спонсор» УПЦ рано чи пізно приходиться до дум-

ки, що має не лише оплачувати нескінченні рахунки, але й реально впливати на прийняття рішень. Логіка таких меценатів психологічно зрозуміла. Але чи є вона євангельською? Чи відповідає ця логіка тій висоті духу, про яку говорить Христос?

«Коли твориш милостину, – нехай ліва рука твоя не знає, що робить правиця твоя, щоб милостиня твоя була потаємною».

Андрій Ганус, «Експрес».
Інтерв'ю записане в липні 2015 року, тут подане в скороченому варіанті

ХТ

СЯЙВО РІЗДВЯНОЇ ЗІРКИ

Ходячи від хати до хати, ми теж наче були у Вифлеємі, а наші душі наповнювалися світлом і теплом

Це тепер на Рівненщині проходять справжні фестивалі різдвяних вертепів. А мене щоразу впродовж Різдвяних свят огортає теплий спомин про те, як піввіку тому наша хлоп'яча ватага ходила від хутора до хутора і приємно дивувала людей своїм дійством.

У часи нашого дитинства учителів їхнє освітянське начальство змушувало соромити учнів, у яких виявлять натільний хрестик чи на Великдень застануть їх біля храму або побачать, як хтось із нас, ідучи повз кладовище, зупиняється і хреститься. Наші школярські будні були прихмарені й іншими трапунками. Мені, наприклад, восени 1961-го, в учительській щедро було вділено потиличників і погроз, які містили слово «Сибір», за те, що самовільно випустив стінгазету про життя нашого класу. А я ж так старався: склав веселі вірші, намалював ілюстрації, а головне – весь текст акуратно надрукував на машинці, провівши кілька довгих вечорів у колгоспній конторі під наглядом сторожа діда Максима Цимбалюка. Очікував на похвалу, а отримав від директора отаку приголомшливу екзекуцію.

Але наші дитячі душі спрагло бажали чогось світлого, теплого. Такою розрадою стала Різдвяна містерія, за яку ми взялися потайки. Один із нас, Михайло Ткачук, дізнався, що хлопці з сусідніх Дубів «продають вертеп».

– Є все: і слова, і звіздар, й облачення для Ірода, для Ангела крила, шабля і булава для Гетьмана, брилі для пастушків, – позмовницьки шептав нам у читальному залі сільської бібліотеки товариш, і те його хвилювання передавалося й нам.

Наше село було ще молодше від нас – засноване воно в 1950 році й заселене, як казав мій батько, «пролетаріями всіх країв». Отож свої традиції тільки започатковувало, і ми вже були другими, хто затіяв вертеп. Порадившись, вирішили послати «делегацію» до Дубів – домовитися про ціну. Перемовини були короткими, зійшлися на восьми карбованцях. Сума ніби й невелика, але, як на ті часи, й немала: десь такою була пенсія у колгоспника. Наприкінці року грошей у селян не водилося, бо платню видавали в січні чи лютому, коли підбивали підсумок річного господарювання. А «статті» нашого дитячого доходу в той час теж були обмежені: ні скляні пляшки ніде не валялися, щоб їх можна було здати, ні на курей надії не було, бо вони в грудні неслися погано, та й платили в магазині за здане яйце лише 5 копійок. А купували ми вертеп у складчину, тож кожен із нас повинен був принести карбованця.

Отож, як тепер кажуть, фінансова криза змусила нас від повної конспірації відмовитись і поділитися секретом з батьками. Що вони скажуть, дізнавшись про нашу затію? Як відірвуть від сімейного бюджету того карбованця, якщо має вагу кожна копійка? Трохи більше як через рік після нашого вертепного колядування мене призначать обліковцем рільничої бригади колгоспу, і я сам побачу, якою мізерною була оплата праці моїх односельців. А тоді... Тоді – о диво! – ніхто з нашої вісімки, в якій п'ятеро були напівсиротами, не отримав відмови: ну як же не даси нехай і останнього карбованця дитині, яка перебуває на такому духовному піднесенні і має на тебе останню надію?

І ось вертепне начиння придбано, ролі розподілено, «свої слова» кожен переписав і добре завчив напам'ять. Кілька разів у домівці Віті Поліщука пройшли репетиції, ми дбайливо реставрували спорядження. Найбільшою нашою гордістю була зірка. Вона крутилася і світилася, бо всередині горіла лампочка.

Мені випало бути козаком. Але виявилось, що в купленому спорядженні для цього персонажа, крім шаблі, не було нічого. Щоправда, вишиту сорочку я мав, дзвоника дав хтось із хлопців, а замість пояса-очкура дядина Ольга ризикнула позичити свою дівочу гарну-прегарну крайку. Проте підперізувати нею не було чого, бо ж не мав «козак» шароварів. А так хотілося, щоб вони були, і не які-небудь, а саме червоні, і широченні-широченні. Моя мати, яка ще за Польщі вивчилася на модистку і мала швейну машинку, мій порив охолодила:

– Потрібен такий кусок матерії, як цей настільник, – показала поглядом на стіл, застелений скатертиною.

Не минуло й хвилини (бо ж треба було лиш перебігти через дорогу), як я вже стояв у бібліотеці, де всі столи червоніли скатертинами. Нашу невтомну бібліотекарку Марію Тихонівну (мушу додати, що кращої, сумліннішої, ніж вона, на світі не було і немає) довго просити не довелося. За те, що допоможу їй перенести в сарай привезений напередодні торфобрикет, вона погодилася віддати мені списаний настільник.

Наступного дня я не пішов до школи, бо носив той брикет, зате під вечір вертався додому з чималим сувоєм вишневого сатину. Мати його випрала, випрасувала і, обминаючи чорнильні плями, викроїла й пошила найголовнішу козацьку одежину.

І ось дочекалися ми Різдва. Виявилось, що конспіратори з нас нікудишні, бо все село вже очікувало нашого виходу. Супроводжувані зграйками дівчорі, не минали ми жодного двору, і скрізь нам раділи. Якщо хата якоїсь удови була невеличка, то ми своє дійство розгортали прямо на подвір'ї. Простір давав змогу показати нашу виставу в нічній обмеженій дії.

Вдягнуті ми були легко, але й донині дивуюся, чому ніхто з нас після того не застудився? Обійшли ми не лише все село, а й хутори: добралися через замети до околиць Гориньграда. Не сумніваюся: зігрівала нас та внутрішня енергія, яка спалахувала в серцях і душах вертепників від перебування в уявному Вифлеємі, де сталась вікопомна подія.

Оте колядування із зіркою залишилося з нами на все життя. Дитинство було багатим на враження від різних подій, але найтрепетнішими, найглибшими zostалися спогади про Різдвяні дні, коли небесне й земне злились воедино в наших дитячих душах, і ми щедро ділилися з односельцями своїм духовним набутком.

Наше вертепне колядування мало чим відрізнялося від того, що тепер ми чуємо під час Різдвяних свят. Минають роки, а ота давня різдвяна зірка не гасне й досі.

Микола Камінський, «Урядовий кур'єр»

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібні скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5